

tot volwassen leeftijd profylactisch worden behandeld met een maandelijks te herhalen intramusculaire injectie met 1,2 miljoen eenheden benzathine penicilline G.

Preventie van de congenitale hartaandoeningen. Omdat de definitieve differentiatie van het hart tot stand komt in de eerste twee maanden van de zwangerschap zal de profylaxe van de congenitale hartafwijkingen zich voornamelijk moeten richten op het vermijden van schadelijke invloeden gedurende de eerste maanden der zwangerschap, zoals virusinfecties en toxische beschadiging door bijvoorbeeld het gebruik van geneesmiddelen. Van het rubeola-virus is de schadelijke werking reeds goed bestudeerd. Niet zo bekend is dat het virus nog weken lang nadat de moeder genezen is in het bloed kan worden aangetoond, dus viremie. Daarom moet, gedurende een of twee maanden na het doormaken van rubeola of contact ermee, conceptie worden vermeden. Zonodig worde gammaglobuline toegediend, ten minste als het contact met een rubeola-patiënt niet langer dan tien dagen te voren heeft plaatsgehad. Actieve immunisatie tegen rubeola geeft echter de beste bescherming. Daarom is het zeker aan te bevelen op jonge leeftijd contact met rubeola-patiënten trachten tot stand te brengen.

Hypoxie tijdens de partus kan soms leiden tot het persisteren van de ductus Botallus. Het thalidomide-drama ligt nog vers in het geheugen. Vooral zij gewaarschuwd voor geneesmiddelen die tot dusver in gebruik waren ter bestrijding van de zwangerschapsmisselijkheid van de aanstaande moeder. Het is overigens niet onwaarschijnlijk dat ook bepaalde geneesmiddelen welke door de vader zijn gebruikt een teratogeen effect kunnen hebben.

Er zijn dus vele mogelijkheden welke kunnen leiden tot de preventie van hartziekten.

L. J. Bastiaans

Boekbesprekingen

F. A. Nelemans. *Lijst van geneesmiddelen die automobilisten, zogenaamd veiligheidspersoneel, pilooten enzovoort wel of niet tijdens hun werk kunnen gebruiken. Van Gorcum & Comp. n.v., Assen, 1966; 2e geheel herziene druk, 32 bladzijden, prijs f 4,50.*

Volgens de inleiding van de auteur is de bedoeling van bovenvermeld boekje tweeledig. Enerzijds wil het de artsen behulpzaam zijn bij het kiezen van de juiste geneesmiddelen voor hun patiënten die werkzaamheden verrichten waarbij hun volledige oplettendheid vereist is, anderzijds wil het de artsen er zich bewust van laten worden dat geneesmiddelen meer werkingen kunnen hebben dan alleen die werking waarvoor ze worden voorgeschreven en dat deze werkingen voor de patiënt maar ook voor zijn omgeving gevaarlijk kunnen zijn.

Voor het eerste van deze twee doelstellingen is uiteraard meer nodig dan het kennis nemen en af en toe raadplegen van alleen dit boekje. Het tweede doel zal kunnen worden bereikt als een groot aantal artsen van deze lijst kennis neemt en er op de juiste wijze gebruik van maakt.

De begrippen synergisme, antagonisme, potentiering en cumulatie komen in het kort ter sprake, terwijl nog eens wordt gewezen op de synergistische invloed die alcohol- en geneesmiddelengebruik kunnen hebben.

Door uit te gaan van registratiegegevens van het College ter beoordeling van verpakte geneesmiddelen was het mogelijk een volledig overzicht te verkrijgen van alle thans in Nederland in de handel zijnde verpakte geneesmiddelen (*spécialités*) en de daarvoor in aanmerking komende in de besprekking op te nemen. Het boekje mag dan ook compleet worden genoemd voor zover het verpakte geneesmiddelen betreft met een RVG-nummer (Registratie Verpakte Geneesmiddelen-nummer) onder 5118, een beperking die de auteur, blijkens een woord vooraf, zichzelf heeft opgelegd. Het formaat en de indeling van het boekje maken het raadplegen ervan bijzonder eenvoudig.

De schrijver is er in geslaagd een hanteerbare lijst samen te stellen van die verpakte geneesmiddelen die oplettendheid

en intellectuele functies ongunstig kunnen beïnvloeden. Het werkje werd met zorg samengesteld hetgeen niemand zal verwonderen die weet hoezeer het beschreven onderwerp de auteur ter harte gaat.

W. M. Rosinga

Eustace Chesser. *Normaal en afwijkend seksueel gedrag. Stichting Uitgeverij NVSH, Den Haag, 1965; 261 bladzijden, prijs f 12,50.*

Dit door de NVSH uitgegeven boek — zo mag men het tenminste best stellen — is bestemd voor de iets meer belezen belangstellende, maar biedt de arts weinig nieuws. Men mag immers wel aannemen, dat deze ervan op de hoogte is, dat abnormaliteit niet alleen een kwestie is van „mate waarin”, maar dat ook andere factoren zoals plaats en tijd van het grootste belang zijn; eveneens dat er geen scherpe lijn is te trekken tussen wat volkomen normaal en wat beslist abnormaal is.

Min of meer tegen de achtergrond van deze stellingen behandelt Chesser allerlei vormen van seksueel-gedrag op de bekende wijze van de populaire Amerikaanse „psychologist”, vrij vaak boeiend, niet altijd even diepgaand en soms rond uit ernaast, onder andere als hij de leer van de apostel Paulus bespreekt en de mogelijke gevallen daarvan voor de menselijke attitude. Meer waardering heeft hij voor de Joodse opvattingen.

Enkele markante uitspraken wil ik noemen, die ik graag nader geadverteerd had gezien. „In de prille jeugd bestaan er geen kleinigheden.” „Het verloochenen van de moeder is de belangrijkste perversie.” „Op het gebied van sex slagen of falen de mensen, niet zo zeer door wat ze doen als wat ze zijn.” „De uiterlijke houding van meerwaardigheid van de man is in feite te wijten aan een innerlijk gevoel van minderwaardigheid.” „De man bereikt slechts een laag niveau van emotionele groei voortkomend uit de beperkte rol, die hij bij de menselijke voortplanting speelt”. „Het zijn ook zijn kinderlijke emotionele trekken, die hem voor zichzelf doen opeisen, wat hij het andere geslacht weigert.” „Van huwelijksvoortlichting moet het doel zijn, werkelijke eenwording, lichamelijk, verstandelijk, emotioneel en geestelijk”. „Helpen is alleen mogelijk, als wij iemands seksualiteit bezien tegen de achtergrond van zijn hele leven.”

Voor het belang van deze laatste uitspraken moge worden onderstreept, nu men allerwege doende is de seksuele voorlichting massaal ter hand te nemen.

P. J. F. Dupuis

Het lezen waard

Het Centraal Bureau voor de Statistiek geeft publicaties uit, welke soms voor de huisarts interessant zijn. Het boekje „Bevolking der gemeenten van Nederland op 1 januari 1966” is voor de huisarts van belang omdat van elke gemeente de zuigelingensterfte en de perinatale sterfte gedurende de periode 1961-1965 worden vermeld.

Verkrijgbaar bij de boekhandel; prijs f 2,50.

Nota bene

Het gebruik van barbituraten bij patiënten, die anticoagulantia gebruiken dient te worden vermeden, aangezien anders de dosering van het anticoagulans moet worden verhoogd om eenzelfde verlenging van de P.T.T. te verkrijgen.

Bij een thuis kurende patiënt met een röntgenologisch aangevonden ulcer ventriculi verdient het aanbeveling aan het einde van de derde week een controle-foto van het ulcer te laten maken. Niet kleiner worden van het ulcer is een reden voor klinische observatie.

Zijn de „bad risks” in uw praktijk dit jaar reeds tegen influenza ingeënt?